

Tajność głosowania w wyborach dyrektora szkoły

Wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego
z dnia 26 października 2017 r., I OSK 1656/17

Poz. 1

Naruszenie tajności głosowania, w rozumieniu § 8 ust. 2 pkt 3 rozporządzenia w sprawie regulaminu konkursu na stanowisko dyrektora publicznej szkoły i publicznej placówki oraz trybu pracy komisji konkursowej nie ma miejsca w sytuacji, gdy do ujawnienia treści głosu oddanego przez konkretną osobę dochodzi poprzez własne działanie zainteresowanej osoby (tj. głosującego).

Marcin Rulka*

Wyższa Szkoła Kadr Menedżerskich w Koninie

<https://doi.org/10.26881/gsp.2019.4.01>

Glosa

Glosowany wyrok¹ dotyczy procedury wyboru dyrektora szkoły prowadzonej przez jednostkę samorządu terytorialnego, a konkretnie jednego z kluczowych elementów tej procedury, jakim jest głosowanie. Spornym elementem w sprawie jest rozumienie wymogu tajności głosowania oraz wpływu jego naruszenia na ważność wyniku konkursu na dyrektora szkoły.

* ORCID: 0000-0002-2617-2148, email: marcinrulka2@o2.pl

¹ Wyrok NSA z dnia 26 października 2017 r., I OSK 1656/17, LEX nr 2441449.

Stan faktyczny i prawny sprawy przedstawia się następująco. W lipcu 2017 r. wójt gminy Panki na podstawie art. 36a ust. 3 ustawy o systemie oświaty² powołał komisję konkursową (dalej: komisja)³ mającą za zadanie dokonanie wyboru dyrektora szkoły w Konieczkach. W skład komisji zostało powołanych dziewięć osób. Istotny w sprawie jest trzeci etap konkursu, tj. głosowanie (pierwszy etap to formalna ocena zgłoszeń, zaś drugi etap to merytoryczna ocena kandydatów). Wszelkie kwestie związane z trybem pracy komisji, w tym również zasady wyboru kandydata na stanowisko dyrektora w drodze głosowania określa rozporządzenie MEN⁴ wydane na podstawie ustawy o systemie oświaty. Kluczowy jest tryb głosowania w tej sprawie, który został uregulowany w § 8 rozporządzenia MEN. Wynika z niego, że prawo do głosowania posiadają wszyscy członkowie komisji, a każdy z nich dysponuje jednym głosem. Głosowanie powinno być tajne, zaś naruszenie tajności skutkuje unieważnieniem postępowania konkursowego⁵. Rozporządzenie nie określa sposobu głosowania, należy jednak przyjąć, że tajność głosowania determinuje głosowanie z wykorzystaniem kart do głosowania, nie zaś poprzez podniesienie ręki. Należy również przyjąć, że pomimo niewielkiej liczby głosujących, na potrzeby głosowania powinna zostać wykorzystana urna wyborcza oraz kotara zapewniająca możliwość tajnego oddania głosu. W wyniku głosowania następuje wyłonienie kandydata na dyrektora jedynie w sytuacji, gdy jeden z uczestników postępowania konkursowego uzyska bezwzględną większość głosów.

² Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tekst jedn.: Dz. U. z 2018 r., poz. 1457; dalej: u.s.o. lub ustawa o systemie oświaty). Wymieniony art. 36a ust. 3, określający sposób przeprowadzenia konkursu na stanowisko dyrektora szkoły, został uchylony z dniem 1 września 2017 r. przez art. 15 pkt 54 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2017 r., poz. 60). Obecnie zasady przeprowadzania tego konkursu zostały zawarte w art. 63 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe, (tekst jedn.: Dz. U. z 2018 r., poz. 996).

³ Zarządzenie Nr 120.10.2016 Wójta Gminy Panki z dnia 25 lipca 2016 r. w sprawie powołania członków komisji konkursowej do przeprowadzenia konkursu na kandydata na stanowisko dyrektora Szkoły Podstawowej im. Jana Pawła II w Konieczkach.

⁴ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 8 kwietnia 2010 r. w sprawie regulaminu konkursu na stanowisko dyrektora publicznej szkoły i publicznej placówki oraz trybu pracy komisji konkursowej (Dz. U. Nr 60, poz. 373 ze zm.; dalej: rozporządzenie MEN). Obecnie obowiązuje rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 11 sierpnia 2017 r. w sprawie regulaminu konkursu na stanowisko dyrektora publicznego przedszkola, publicznej szkoły podstawowej, publicznej szkoły ponadpodstawowej lub publicznej placówki oraz trybu pracy komisji konkursowej (Dz. U. poz. 1587; dalej: nowe rozporządzenie MEN), które powtarza regulacje dotyczące zasad przeprowadzania głosowania oraz przesłanki jego unieważnienia obowiązujące we wcześniejszej regulacji.

⁵ Pozostałe przesłanki unieważnienia postępowania konkursowego, to: 1) nieuzasadnione dopuszczenie kandydata do postępowania konkursowego; 2) przeprowadzenie przez komisję postępowania konkursowego bez wymaganego udziału 2/3 jej członków; 3) innych nieprawidłowości, które mogły mieć wpływ na wynik konkursu.

Niestety rozporządzenie MEN nie określa szczegółowych zasad, według których głosowanie powinno być przeprowadzane, ani też nie nakazuje ustalenia takich zasad przez samą komisję konkursową. Poza wymienionymi, chodziłoby tutaj w szczególności o takie kwestie, jak powołanie komisji skrutacyjnej, która czuwałaby nad prawidłowym przebiegiem głosowania oraz ustaleniem wyników głosowania. Do zadań takiej komisji powinno należeć ustalenie wzoru kart do głosowania, jak również poinformowanie głosujących o zasadach przeprowadzenia głosowania. Podanie takich informacji może być niezwykle istotne, biorąc pod uwagę przebieg procedury głosowania w przedmiotowej sprawie, a wyglądała ona następująco.

Z dokumentów sprawy nie wynika pełny stan faktyczny, znane są jednak następujące fakty. Komisja przeprowadziła głosowanie w sprawie wyboru kandydata na dyrektora szkoły w dniu 9 sierpnia 2016 r. Brak jest informacji w zakresie wyników tego głosowania, co nie ma jednak znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy. W trakcie liczenia głosów komisja konkursowa stwierdziła, iż jedna z kart została podpisana imieniem i nazwiskiem członka komisji. Ów członek następnie oświadczył, że został wprowadzony w błąd, wskutek którego podpisał kartę do głosowania swoim imieniem i nazwiskiem. Podniósł, że zasady głosowania były przedstawione niejasno i niewyczerpująco. Brak jest jednak bliższych informacji w zakresie tego, kto i jakie błędne informacje podał przed głosowaniem. Wiadomo jednak, że osoba przewodnicząca komisji ustnie zapoznała członków komisji z zasadami głosowania, nie przedstawiając im w formie pisemnej żadnego regulaminu pracy tej komisji. Dokumentacja konkursowa została następnie przekazana organowi prowadzącemu szkołę, tj. wójtowi gminy Panki, w celu dokonania oceny jej zgodności z przepisami prawa. Organ prowadzący szkołę posiada bowiem kompetencję do unieważnienia procedury konkursowej, m.in. z powodu naruszenia tajności głosowania, a także innych nieprawidłowości mogących mieć wpływ na wynik konkursu. Z tego względu rozporządzenie MEN (§ 6) stanowi o wyborze jedynie kandydata na dyrektora szkoły. W wyniku przeprowadzonej oceny wójt stwierdził, że procedura konkursowa musi zostać ponowiona w związku z naruszeniem tajności głosowania⁶. Wójt wyjaśnił, że naruszono tajność głosowania, ponieważ wbrew woli członka komisji pozostali członkowie zapoznali się z wyrażoną przez niego wolą podczas głosowania, oraz jeszcze w tym samym dniu zarządził ponowne przeprowadzenie postępowania konkursowego⁷. Po upływie

⁶ Zarządzenie Nr 0050.36.2016 Wójta Gminy Panki z dnia 16 sierpnia 2016 r. w sprawie unieważnienia konkursu na kandydata na stanowisko dyrektora Szkoły Podstawowej im. Jana Pawła II w Konieczkach.

⁷ Zarządzenie Nr 0050.37.2016 Wójta Gminy Panki z dnia 16 sierpnia 2016 r. w sprawie ogłoszenia konkursu na kandydata na stanowisko dyrektora Szkoły Podstawowej im. Jana Pawła II w Konieczkach.

miesiąca, pomimo trwającego postępowania nadzorczego oraz ogłoszenia nowego konkursu, powierzył stanowisko dyrektora szkoły wicedyrektorowi szkoły, zgodnie z art. 36a ust. 5 u.s.o.⁸

Wojewoda, na podstawie art. 91 ust. 1 u.s.g.⁹, stwierdził nieważność wymienionego zarządzenia Wójta¹⁰, jako sprzecznego z § 8 ust. 2 pkt 3 rozporządzenia MEN. Organ nadzoru uznał, że wybór jest tajny, jeżeli każdy członek komisji mógł głosować, a zatem wypełnić kartę do głosowania w sposób uniemożliwiający w chwili głosowania innym osobom identyfikację treści głosowania z jego osobą. Podkreślił, że zarzuty podniesione w uzasadnieniu zarządzenia nie odnosiły się do samego aktu głosowania, lecz do czasu, w którym komisja liczyła głosy. Nie stanowi tymczasem naruszenia tajności głosowania uzyskanie *post factum* informacji o głosowaniu jednej osoby. Wojewoda podniósł, że zasada tajności głosowania zostałaby naruszona, gdyby członkom komisji uniemożliwiono tajne głosowanie albo gdyby, pomimo oddania głosu w sposób tajny, wybór poszczególnych członków komisji został ujawniony. Mając powyższe na uwadze, organ nadzoru uznał fakt, że jeden z członków komisji konkursowej „nieświadomie i wbrew swojej woli” podpisał kartę do głosowania, za niewystarczający powód do unieważnienia całej procedury konkursowej, gdyż z żadnych dokumentów nie wynika, aby w sprawie miało miejsce działanie pod przymusem.

Na opisane rozstrzygnięcie nadzorcze wojewody skargę do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gliwicach złożyła gmina Panki. Sąd pierwszej instancji podzielił stanowisko strony skarżącej, że opatrzenie imieniem i nazwiskiem karty do głosowania stanowi złamanie zasady tajności głosowania, skoro jej istotą jest niemożność ustalenia tego „jak głosy zostały oddane i kto optował za jakim kandydatem”.

Na powyższy wyrok skargę kasacyjną do Naczelnego Sądu Administracyjnego złożył wojewoda. W uzasadnieniu organ nadzoru, poza wcześniej wymienionymi na poprzednim etapie postępowania sadowoadministracyjnego, wskazał jeszcze jeden istotny argument. Zauważył bowiem, że gdyby uznać za uzasadnione unieważnienie postępowania konkursowego z analizowanej przyczyny, oznaczałoby to, że teoretycznie można w ten sposób sparaliżować każde postępowanie konkursowe.

⁸ Zarządzenie Nr 0050.47.2016 Wójta Gminy Panki z dnia 26 września 2016 w sprawie powierzenia stanowiska dyrektora Szkoły Podstawowej im. Jana Pawła II w Konieczkach. Zarządzenie zostało jednak unieważnione przez organ nadzoru – zob. rozstrzygnięcie nadzorcze Wojewody Śląskiego, NR NPII.4131.1.564.2016 z dnia 2 grudnia 2016 r.

⁹ Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jedn.: Dz. U. z 2019 r., poz. 506; dalej: u.s.g.).

¹⁰ Rozstrzygnięcie nadzorcze Wojewody Śląskiego, Nr NPII.4131.1.466.2016 z dnia 12 października 2016 r.

Sąd uznał skargę za zasadną, uchylając wyrok sądu niższej instancji. Zauważył, że nie sposób utożsamiać zasady tajności głosowania z bezwzględnością i trwałą niemożnością ustalenia, kto spośród oddających głos, w jaki sposób zagłosował. W przeciwnym razie należałoby bowiem uznawać, że do naruszenia tej zasady dochodzi np. w każdym przypadku, gdy głosowanie jest jednomyślne (tj. wszystkie głosy zostały oddane „za” bądź wszystkie „przeciw”), wówczas bowiem również możliwa jest identyfikacja treści głosu z osobą głosującą. Nie sposób także uznać, aby ujawnienie przez owego członka komisji swej decyzji wyborczej (poprzez podpisanie karty do głosowania swoim imieniem i nazwiskiem) mogło w jakikolwiek sposób zakłócić proces wyborczy u pozostałych członków komisji, a zwłaszcza zostać odczytane jako niedozwolona forma wpływu czy wręcz presji na wynik wyborczy ze strony przedstawiciela organu prowadzącego – skoro okoliczność ta wyszła na jaw dopiero w toku liczenia głosów, a więc już po samym akcie głosowania.

W przedmiotowej sprawie chodziło o ustalenie wymogów, jakie niesie ze sobą tajność głosowania, a bardziej precyzyjnie, czy podczas konkursu na kandydata na stanowisko dyrektora szkoły naruszono zasadę tajności głosowania przez to, że jeden z członków komisji konkursowej podpisał imieniem i nazwiskiem kartę do głosowania.

Bezsporne między stronami było to, że istotą zasady tajności głosowania jest niemożność ustalenia treści głosów oddanych przez członków komisji. Należy w tym kontekście przede wszystkim zauważyć jednak, że wszystkie rozważania organów uczestniczących w postępowaniu w zakresie naruszenia tajności głosowania są bezcelowe. Zabrakło bowiem dowodu, a przynajmniej taki nie wynika z treści dokumentów w sprawie oraz z treści wyroków, że jeden z członków komisji oddał głos w sposób jawny. Tymczasem dopiero ustalenie tego faktu uprawniałoby do rozważań w zakresie naruszenia tajności głosowania oraz tego, czy zasada ta nakłada obowiązki jedynie na organizatorów głosowania, czy również na głosujących.

Z opisu stanu faktycznego wynika, że ujawnienie treści głosu jednego z członków komisji nie miało miejsca w trakcie głosowania, a dopiero na etapie zliczania głosów. Na jednej z kart do głosowania znalazło się bowiem imię i nazwisko członka komisji, po czym jeden z członków komisji stwierdził, że to jego podpis znajduje się na karcie do głosowania. Powstaje jednak pytanie, skąd wiadomo, że dane osobowe wpisane na karcie do głosowania należą do osoby, która wypełniła tę kartę. Możliwa jest zarówno sytuacja, w której jeden z członków komisji wpisał dane osobowe innego członka komisji, jak również sytuacja, w której członek komisji wpisał swoje dane osobowe, ale przyznał się do tego inny członek komisji. Można się tutaj odwołać do orzecznictwa sądów powszechnych dotyczącego protestów wyborczych w wyborach bezpośrednich i powszechnych

(np. parlamentarnych czy prezydenckich). Zgodnie z tym orzecznictwem wszelkim oświadczeniom wyborców w zakresie treści ich głosów nie można dawać wiary, gdyż decydująca jest treść głosów¹¹. Wynika to przede wszystkim z tego powodu, że wyborcy mogą podawać informacje o treści głosu niezgodne ze stanem faktycznym, czego zwykle nie sposób zweryfikować. Tymczasem w zaistniałych w sprawie okolicznościach faktycznych nie zostało udowodnione, że treść głosu jednego z członków komisji został ujawniony. Należy w tym miejscu wyjaśnić, że dowodem naruszenia tajności głosowania nie może być oświadczenie w tym zakresie jednego z członków komisji, gdyż fakt podpisania się przez niego na karcie do głosowania mógłby potwierdzić jedynie biegły grafolog. Nie jest wykluczone bowiem, że głos ten należał do innego członka komisji aniżeli ten, którego dane osobowe zostały wpisane na karcie do głosowania. Z naruszeniem tajności głosowania mielibyśmy do czynienia przykładowo, gdyby członek komisji okazał pozostałym członkom treść swojego głosu. Warto jednak zastanowić się, czy procedura konkursowa rzeczywiście została naruszona przy założeniu, że treść głosu jednego z członków komisji została ujawniona. W tym miejscu należy wyjaśnić, że rozporządzenie czyni naruszenie tajności głosowania odrębną przesłanką unieważnienia procedury konkursowej, pomimo istnienia przesłanki unieważnienia w postaci innych nieprawidłowości, które mogły mieć wpływ na wynik konkursu (§ 8 ust. 2 pkt 4 rozporządzenia MEN). Oznacza to, że stwierdzenie naruszenia tajności głosowania skutkować powinno unieważnieniem konkursu, bez dokonywania oceny tego naruszenia na wynik konkursu. Poparcie uzyskane przez poszczególnych kandydatów, jak również treść ujawnionego głosu nie ma w związku z tym żadnego znaczenia. Naruszenie tajności powinno dlatego skutkować unieważnieniem konkursu, nawet w przypadku jednomyślnego głosowania.

Istotne w sprawie jest w związku z tym jedynie ustalenie, czy miało miejsce naruszenie tajności głosowania, o której stanowi § 8 ust. 3 rozporządzenia MEN. Podzielam opinię NSA, zgodnie z którą procedura konkursowa nie była dotknięta wadą w postaci naruszenia tajności głosowania. Wymóg ten należy rozumieć bowiem inaczej niż w przypadku wyborów powszechnych, a mianowicie jako obowiązek – nałożony na podmioty organizujące tę procedurę – zapewnienia głosującym możliwość tajnego oddania głosu. Z dostępnych informacji,

¹¹ Najlepszym tego przykładem mogą być wybory prezydenckie z 1995 r., w których jeden z kandydatów podał nieprawdziwe informacje w zakresie swojego wykształcenia. Pomimo tego, że liczba protestów wyborczych podnoszących wprowadzenie w błąd przez tę informację była wyższa aniżeli różnica pomiędzy tym kandydatem a kandydatem, który uzyskał mniej głosów w II turze wyborów, Sąd Najwyższy nie unieważnił wyborów. Zob. postanowienie SN z dnia 5 grudnia 1995 r., III SW 247/95.

w szczególności zawartych w protokole z posiedzenia komisji, nie wynika tymczasem, aby członkom komisji nie została zapewniona możliwość tajnego oddania głosu.

Ważną argumentacją odmawiającą zasadności unieważnienia konkursu w opisaney sytuacji jest niewątpliwie groźba manipulacji wynikami konkursu właśnie przy wykorzystaniu opisanego w sprawie ujawnienia treści głosu. W zależności od wyniku konkursu osoba zainteresowana rozstrzygnięciem mogłaby bowiem ujawnić fakt, że wpisała na karcie do głosowania swoje dane osobowe, lub też przemilczeć tę kwestię. W przypadku nieujawnienia tego, kto wypełnił kartę do głosowania, komisja konkursowa nie miałaby bowiem żadnej podstawy do stwierdzenia naruszenia tajności głosowania z powodu tego, że brak jest dowodów na to, że głos oddała osoba, której dane osobowe są wpisane na karcie do głosowania, choć – jak już wspomniałem – również ujawnienie się takiej osoby nie oznacza ujawnienia treści głosu jednego z głosujących członków komisji. Podanie na jednej z kart do głosowania imienia i nazwiska jednej z osób głosujących powinno zostać uznane jako dopisek na karcie do głosowania, który nie ma wpływu na ważność głosu. Takie zasady obowiązują przynajmniej na gruncie wyborów powszechnych¹².

Nie podzielam jednak poglądu NSA, zgodnie z którym „wymóg zapewnienia tajności głosowania jest adresowany przede wszystkim do podmiotów organizujących i przeprowadzających głosowanie (...), a nie do samych głosujących, którzy, co do zasady, mogą z możliwości zachowania w tajemnicy swej woli wyborczej nie skorzystać”. Jak słusznie zauważył wojewoda, za wolnościowym charakterem tajności głosowania w kontekście uprawnienia wyborcy, wypowiedział się wprawdzie Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 20 lipca 2011 r., K 9/11. „Dla wyborcy tajność głosowania jest przywilejem, z którego może on skorzystać, choć nie ma takiego obowiązku. Oddanie głosu w sposób jawny, o ile nie stanowi formy agitacji wyborczej, nie wiąże się dla niego z żadnymi negatywnymi konsekwencjami prawnymi”. Naczelny Sąd Administracyjny przywołuje wielu przedstawicieli doktryny prawa, przede wszystkim konstytucyjnego (m.in. Lecha Garlickiego oraz Pawła Winczorka), którzy stają na stanowisku, że tajność głosowania jest prawem, nie zaś obowiązkiem wyborcy¹³. Należy jednak zauważyć, że pogląd ten, nie wydaje się jednak przystawać do przedmiotowego postępowania. Zauważyć trzeba bowiem, że w przypadku analizowanej procedury konkursowej organizatorzy głosowania są jednocześnie głosującymi. W związku z tym można od członków komisji oczekiwać znajomości przepisów

¹² Zob. art. 41 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. – Kodeks wyborczy (tekst jedn.: Dz. U. z 2018 r., poz. 754 ze zm.).

¹³ Zob. L. Garlicki, *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz*, t. 1, Warszawa 1999, uwaga 30 do art. 96; P. Winczorek, *Komentarz do Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej*, Warszawa 2000, s. 125.

prawa i ich przestrzegania. Wydaje się, że bardziej zasadne byłoby odwołanie się do również bogatej literatury dotyczącej tajności głosowania w organach kolegialnych, tj. spółkach prawa handlowego, spółdzielniach, fundacjach itp.¹⁴

Warto jednak również zwrócić uwagę, że ujawnienie treści głosu w trakcie głosowania stanowiłoby formę agitacji wyborczej, która mogłaby wywrzeć wpływ na wynik głosowania, a tym samym na wynik konkursu. W takiej sytuacji nie mielibyśmy jednak do czynienia z naruszeniem tajności głosowania w rozumieniu rozporządzenia MEN, gdyż, jak już zauważyłem, przyjmuje ono odmienną treść aniżeli ta obowiązująca w powszechnych wyborach. Nie oznacza to jednak, że procedura konkursowa nie mogłaby zostać unieważniona, należy bowiem pamiętać o wspomnianej już i najbardziej ogólnie sformułowanej przesłance nieprawidłowości mających wpływ na wynik konkursu. W opisanej sytuacji mielibyśmy do czynienia z nieprawidłowością o charakterze niemierzalnym i należałoby ocenić potencjalny wpływ ujawnienia treści głosu na podstawie innych głosujących. Zatem gdyby członek komisji ujawnił treść swojego głosu jeszcze w trakcie głosowania, nie oznaczałoby to automatycznego unieważnienia procedury konkursowej, a powinno być rozpatrywane z punktu widzenia wpływu tego naruszenia na wynik głosowania (konkursu). Biorąc jednak pod uwagę treść orzecznictwa sądów powszechnych w sprawie naruszenia agitacji wyborczej w trakcie głosowania¹⁵, trudno przypuszczać, aby naruszenie to mogło spowodować unieważnienie konkursu.

Podsumowując, głosowany wyrok dotyczy najrzadziej stosowanej przesłanki unieważnienia konkursu na kandydata na dyrektora szkoły, jaką jest naruszenie tajności głosowania. Dotychczas brak było orzecznictwa sądowego dotyczącego

¹⁴ Zob. np. A. Janiak, *O wyższości głosowania tajnego nad głosowaniem jawnym (w spółkach kapitałowych i nie tylko)*, „Przegląd Prawa Handlowego” 1999, nr 88, s. 31–35; A. Mięka, A. Mól, *Techniki głosowania w spółkach kapitałowych*, „Przegląd Prawa Handlowego” 2001, nr 4, s. 35–39; A. Kappes, *Elektroniczne głosowania na walnych zgromadzeniach akcjonariuszy*, „Przegląd Prawa Handlowego” 2009, nr 6, s. 11–15.

¹⁵ Jakkolwiek sądy często stwierdzają nieprawidłowość w postaci naruszenia ciszy wyborczej, to jednak oceniają, że nie wpłynęła ona na wynik wyborów, przede wszystkim ze względu na ich sporadyczny charakter. Zob. uchwała SN z dnia 14 grudnia 2011 r., III SW 173–174/11 w sprawie ważności wyborów do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej przeprowadzonych w dniu 9 października 2011 r. Znane są jednak przypadki zagraniczne, w których miało miejsce unieważnienie wyborów. Taka sytuacja miała miejsce w wyborach burmistrza Kiszyniowa – stolicy Mołdawii. W proteście wyborczym zarzucono złamanie ciszy wyborczej przez kandydata, przez to że opublikował w sieci film zachęcający do udziału w głosowaniu, choć nie wskazywał żadnego kandydata. Sąd Miejski w Kiszyniowie ocenił, że film mógł mieć istotny wpływ na decyzje wyborców, i unieważnił wybory. Orzeczenie podtrzymały Sąd Apelacyjny i Sąd Najwyższy dnia 25 czerwca 2018 r. Zob. J. Pieńkowski, *Unieważnienie wyborów burmistrza Kiszyniowa – konsekwencje wewnętrzne i międzynarodowe*, komentarz Polskiego Instytutu Spraw Międzynarodowych z dnia 27 czerwca 2018 r. (www.pism.pl).

przepisu art. 8 ust. 2 pkt 3 rozporządzenia MEN z 2010 r., który pozostaje w tym samym brzmieniu również na gruncie nowego rozporządzenia MEN z 2017 r. Z tych względów wyrok ten należy uznać za istotny.

Należy stwierdzić, że NSA dokonał poprawnej wykładni treści zasady tajności głosowania, obowiązującej w ramach procedury wyboru kandydata na dyrektora szkoły. Treść tej zasady różni się od tej obowiązującej w wyborach powszechnych. Inny jest również wpływ naruszenia tej zasady w przypadku takich głosowań niż w przypadku wyborów powszechnych. Rozporządzenie, jak się wydaje słusznie, nakazuje unieważnienie procedury konkursowej w przypadku naruszenia tajności głosowania wtedy, gdy nie leżało ono po stronie głosujących. Dotyczy to naruszenia tajności zarówno na etapie głosowania, jak i ustalania wyników głosowania. Przemawia za tym specyfika głosowań organów kolegialnych odbywających się w jednej sali oraz w jednym czasie, inaczej niż ma to miejsce w powszechnych wyborach ogólnokrajowych, czy nawet samorządowych. Ryzyko wpływu naruszenia tajności głosowania na wynik konkursu jest na tyle duże, że zasadne jest obligatoryjne unieważnienie całej procedury. Natomiast gdyby naruszenie tajności głosowania leżało po stronie głosujących, co do zasady nie powinno to skutkować unieważnieniem konkursu. Mogłoby to bowiem grozić różnego rodzaju manipulacjami ze strony członków komisji. Ewentualne naruszenie konkursu w przypadku zaistnienia wskazanych okoliczności naruszenia tajności głosowania powinno mieć miejsce jedynie w sytuacji, gdy ujawnienie treści głosu mogło wpłynąć na treść głosu innych członków komisji i jednocześnie na wynik konkursu.

Marcin Rulka

Confidentiality of the election on the post of school director

The Author approves the commented judgement of the Supreme Administrative Court concerning the annulment of the competition for the candidate on the post of a school director due to the breach of confidentiality of voting, according to which it is obligatory to annul the competition only when the causes of the breach of confidentiality were not on the part of the voters. The Author also points to the circumstances that can serve as grounds for the annulment of the competition in the situation of the breach of confidentiality by the voters themselves.